

բապետը սիրում է ընտրական սկզբունքը և դէժ չի լինիլ մարմնացնելու այն մեր կեանքի մէջ էլ: Բայց մենք էլ ունինք քահանայք և ժողովուրդ, որոնք ձայն հանել կարողանան այդ մասին:

Ռուսական հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդում է Պետերբուրգից հետևեալը. —

«Մարտի 22-ին կայացաւ սրբազնագոյն Սինօդի նիստը, ուր վերջնականապէս վճռուեց Ռուսաստանում պատրիարքութիւն վերականգնելու հարցը և պատրիարքական ընտրութեան համար համառուսական եկեղեցական ժողով գումարելու խընդիւրը: Սինօդի որոշումը կընեղայացուի Թագաւոր Կայսրին: Մտադրութիւն կայ եկեղեցական կանոնների հիման վրայ ժողովը գումարել Մոսկվայում: Պատրիարքութեան ամենահաւատական թեկնածուն համարուում է մայրաքաղաքում հովուապետական բարձր պաշտօն ունեցող անձը, ուստի պատրիարքական գաւազանն երևի կըստանայ Պետերբուրգի և Լազօգայի միաբապաւիտ Անտօնիոսը: Սրբազան Սինօդը Պատրիարքի մօտ միայն խորհրդակցական օրգան կլինի: Սրբազնագոյն Սինօդի օրէք-պրօկուրօրի պաշտօնը պէտք է վերացուի: Թագաւորին ղեկուցումն անելու իրաւունքն անցնում է պատրիարքին»:

Վերոյիշեալ երեւոյթն այնքան մխիթարական է և եկեղեցին ամենայն կաշիւադուամներից ազատող, որ չի կարող ուրախութիւն չըպատճառել Աւետարանի աշակերտ և նրան ազատ շաղով ապրել և ընթանալ ցանկացողին: Աւետարանը պէտք է լինի եկեղեցու հիմքը, օրէնսգիրքն ու դատախազը և ոչ թէ նշանակուած այլ և այլ պաշտօնեաներ ու քաղաքական միտումներ:

ՊՐԵՍԽՈՍԼԸՆ ԵԿԵՂԵՅԻ ՎՐԱՅ

«Յնօբիտ Փուրցէլի» մէջ կարդում ենք.

— Մարտի 16-ին Գութայիսում սկսուեց նահանգի վրաց հոգևորականների համաժողովը: Նախագահ ընտրուեց Մ. քահանայ Մճեղլիձէն:

Սկզբում արձանագրուեցին այն խնդիրները, որոնք խորհրդածութեան առարկայ պէտք է դառնային: Քննութեան առնելով հոգևորականութեան և ժողովրդի տարբերութեան

հետզհետէ վատանալը, ժողովն այն եղբակացութեան եկաւ, որ դա հեռեւորն է՝ բացի մի քանի պատճառներից, նաեւ քահանայից սրբազնագործութեան համար վարձատրելու վատ ձևի:

Մարտի 18-ին խորհուրդը զբաղուեց մոմի գործարանի հարցով: Գործարանը Գութայիսից փոխադրուել է մերձակայ Գէլաթի վանքը, որտեղ գործարանը կառավարում և բանեցնում են վանականները: Սրանք գեղեցիկ կերպով ուսումնասիրեցին մոմագործութեան արհեստը և ահա այդ բանի շնորհիւ աւելի յաջող դնաց մոմագործութիւնը: Համախորհուրդը որոշեց մոմավաճառութիւնը յանձնել ծխականներին, միայն թէ աշխատանքը մնալով նրանց իրաւասութեան ներքոյ, դուրս գրուի նրանց եկեղեցական և այլ կարիքների վրայ: Այսօրուանից քննութեան առին նախարարական խորհրդին մատուցանելու հանրագիրը, որիմէջ ուշադրութեան արժանի շատ և շատ նշանուոր կէտեր կան: Ի միջի այլոց ասուած է, որ ժողովուրդը պէտք է ընտրի վրաց եկեղեցու համար թէ կաթողիկոս, թէ քահանաներ և թէ դպիրներ:

Հանրագրի մէջ շեշտուած է, որ ներկայումս մեծ տարածայնութիւն կայ հոգևորականութեան և ժողովրդի մէջ և պարզաբանում է այդ երեոյթի պատճառները: Որպէս զի հոգևորականութիւնը ժողովրդին մօտ լինել կարողանայ, նա պէտք է լինի ժողովրդական, նրա նիստուկացին և սովորութեանց ծանօթ և սովոր, ժողովրդական հոգով կրթուած: Այն օրուանից երբ Վրաստանը միացաւ Ռուսաստանին, վրացիք կորցրին իրենց կաթողիկոսութիւնը և ժողովրդական եկեղեցին: Ճիշտ է հոգևոր ստորին պաշտօնեաները ծագումով դիւստորապէս վրացի են, սակայն դատարարականութեամբ վրացութեան հետ ոչ մի ընդհանուր բան չունին: Այն դպրոցներում, որտեղ ուսում է առնում մեր հոգևորականութիւնը, սովորեցնում են ամեն բան՝ բացի վրացերէնից:

Բացի դրանից Վրաստանում եկեղեցին դարձել է քաղաքական միտումների առպարէզ, դարձել է կառավարութեան դիւանատուն և ժողովուրդը բնականապէս թշնամաբար է նայում հոգևորականութեան. սրան աւելանում է նաեւ քահանաներին վարձատրելու տգեղ ձևը:

Վերոյիշեալների պատճառով Իմերէթի հոգևորականութիւնը կարեւոր է համարում վրաց եկեղեցու կատարեալ անկախութիւնը իւր կաթողիկոսի առաջնորդութեամբ: Այսօրուանից քննուելու է տեղական եպիսկոպոսների, ժողովրդի և հոգևորականութեան ներկայացուցիչների ժողովը. իսկ ընտրը-

ուածին հաստատելու է իշխանութիւնը: Հոգեորականներին ընտրում է ժողովուրդը: Հորկաւոր է դպրոցական գործի կատարեալ բարեփոխութիւն: Դպրոցները պէտք է լինին ազատ, մի միայն կրօնի երկու տարուայ դասընթացով: Հոգեորականութեան թեկնածուների համար պէտք է երկու տարուայ աստուածաբանական դասընթացով դպրոց բանալ:

Բարձրագոյն դպրոցում պէտք է հիմնել աստուածաբանական ամբիոն մտցնել խօսքի, մամուլի և ժողովների ազատութիւն նաև հոգեորականութեան համար: Հոգեորականութիւնը պէտք է ունենայ քաղաքացիական այն բոլոր իրաւունքներ, որոնք հովուական պարտականութիւնների դէմ չեն: Եկեղեցին և հոգեորականութիւնը ազատ պէտք է լինին քաղաքական նպատակներին ծառայելուց, ինչպէս և դատաստանական և վարչական պարտականութիւններից: Պէտք է վերջ տրուի հոգեորականութեան նիւթական ներկայ կացութեան և ժողովրդից կախումն ունենալուն: Որովհետև Վրաստանը քաղաքականապէս չի անջատուում Ռուսաստանից, այդ պատճառով հոգեորականութիւնը նիւթականապէս պէտք է ապահովուի բաւարար ռոճկով:

Միևնոյն ժողովը որոշեց երեք հեռագիր ուղարկել, որոնցից առաջինը Նորին Սրբութեան ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, երկրորդը Շէյխ իւլ Խալամին և երրորդը «Ռուս» Թերթի խմբագրութեան: Կաթողիկոսին ուղղուած հեռագրի բովանդակութիւնն էր հետեւեալը.—

«Իմերէթի թեմի քահանայից 45-դ համաժողովը յոտնկայոյ յարգեց Բաբունի կոտորածների յիշատակը և վճռեց խորին շնորհակալութիւն յայտնել Ձերդ Սրբութեան՝ այն ջանքերի համար, որը ցոյց տուիք հայերի և թուրքերի մէջ պատահած արիւնհեղութեան միջոցին»:

